

3. แนวความคิดในการพัฒนาอาสาพัฒนาชุมชน (อช.)

“อาสาพัฒนาชุมชนต้องเข้าใจกระบวนการพัฒนาชุมชน หรืออีกนัยหนึ่ง ต้องเข้าใจกระบวนการแก้ปัญหาของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน”

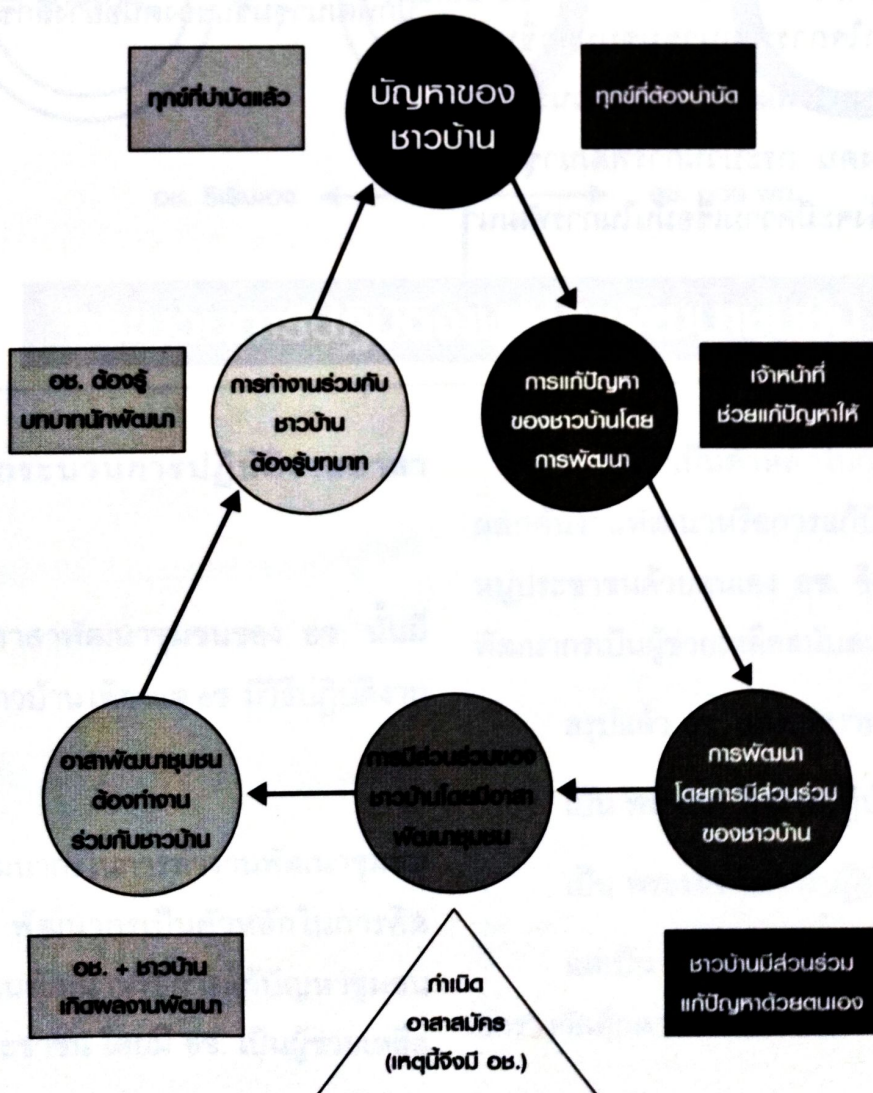
การที่ อช. จะเข้าใจกระบวนการพัฒนาชุมชนได้ จำต้องผ่านกระบวนการฝึกอบรมที่ตนเองมีส่วนร่วม ภายใต้อบรมภาคที่เป็นธรรมชาติจนดูราวกับว่าไม่มีการฝึกอบรม ในที่สุดเมื่อการฝึกอบรมที่จัดให้เป็นกระบวนการเรียนรู้ โดยธรรมชาติผ่านพ้นไป อช. จะเข้าใจ และสามารถอธิบายถึงกระบวนการแก้ปัญหาของชาวบ้านโดยชาวบ้านและเพื่อชาวบ้านได้

พร้อมทั้งปวารณาตัว “อาสาสมัคร” ทำงานพัฒนาชุมชนกลายเป็น “ชาวบ้านนักพัฒนา หรือ พัฒนาการชาวบ้าน” ได้อย่างสมบูรณ์

ดังนั้นสาระสำคัญของ อช. ควรจะรับรู้ ก็คือ

- ปัญหาของชาวบ้าน
- การแก้ปัญหาของชาวบ้าน โดยการพัฒนา
- การมีส่วนร่วมของชาวบ้าน โดยมีอาสาพัฒนาชุมชน
- อาสาพัฒนาชุมชนต้องทำงานร่วมกับชาวบ้าน
- การทำงานร่วมกับชาวบ้าน ต้องรู้บทบาทหน้าที่

กระบวนการสร้างอาสาพัฒนาชุมชน

คำอธิบาย “กระบวนการสร้างอาสาพัฒนาชุมชน”

การพัฒนาชุมชน หรือการแก้ปัญหาชุมชนนั้น มีจุดเริ่มต้นที่ ความทุกข์ยากของชาวบ้าน กล่าวคือ เริ่มต้นที่ปัญหาของชาวบ้าน

1. ชาวบ้านมีปัญหาความเดือดร้อนเป็นความทุกข์ที่ต้องได้รับการบำบัด ขจัดทิ้งไป

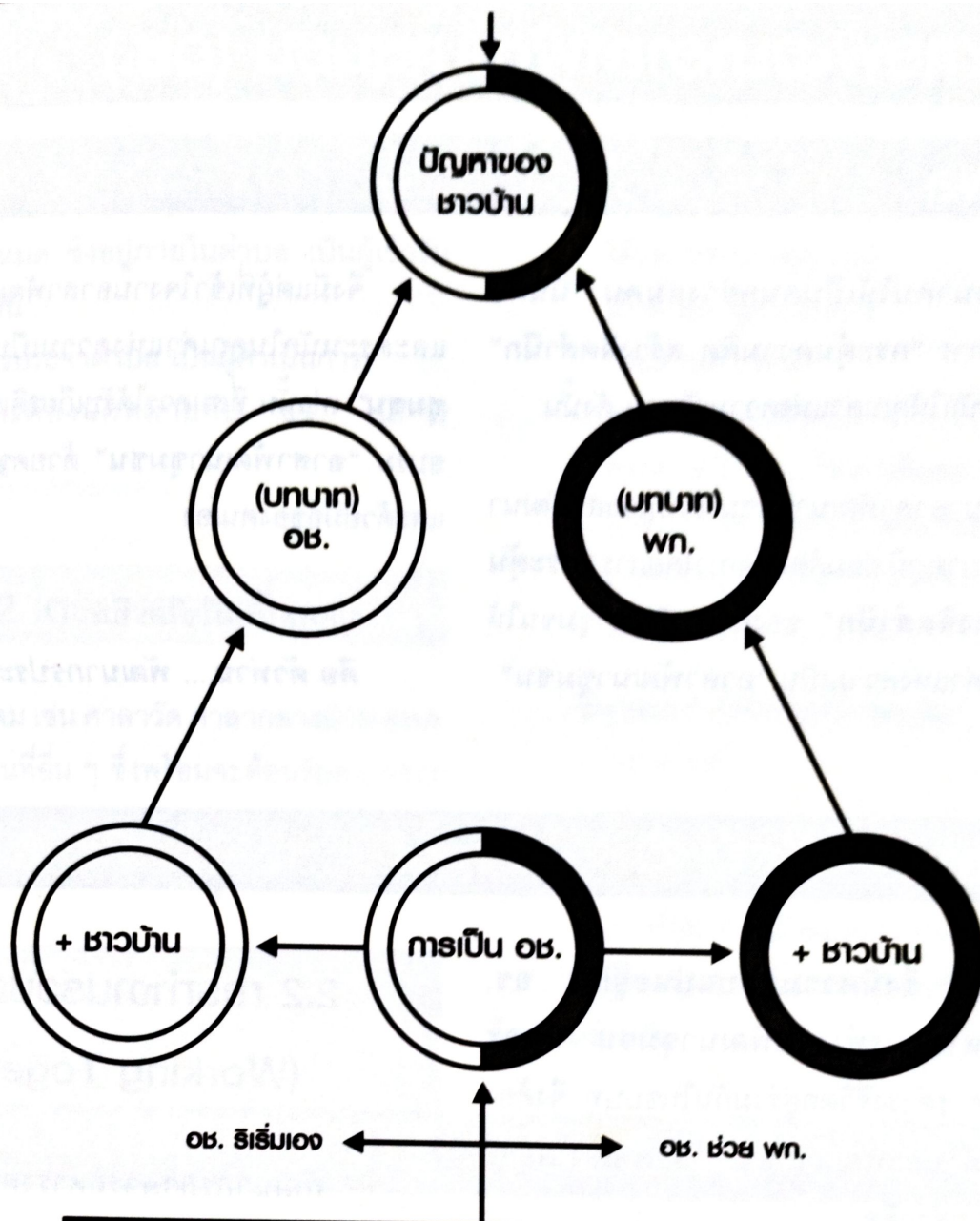
2. แต่การแก้ปัญหาของชาวบ้านในอดีตกาลที่ผ่านมา ส่วนใหญ่แล้วมักจะเป็นเจ้าหน้าที่ที่เข้าไปพัฒนา ไปช่วยแก้ปัญหาให้ชาวบ้าน โดยชาวบ้านเป็นเพียงผู้รับผลการกระทำ แต่ไม่มีส่วนร่วมในการกระทำ การเพื่อแก้ปัญหาเลย ชาวบ้านจึงไม่สามารถช่วยตนเองได้ ต้องคอยพึ่งเจ้าหน้าที่อยู่ตลอดเวลา การพัฒนาชุมชนจึงไม่เกิดขึ้น

3. ต่อมา เจ้าหน้าที่เริ่มมองเห็นปัญหาการทำงานพัฒนาในอดีต จึงเข้าใจการพัฒนาชุมชนมากขึ้นว่า ชาวบ้านต้องเป็นเจ้าของการพัฒนา ต้องมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาชุมชนของตน กระบวนการพัฒนาชุมชน จึงจะเกิดขึ้น ชาวบ้านจึงจะมีความเชื่อมั่นในการพัฒนาตนเอง

4. แต่ว่า บางครั้งชาวบ้านบางคนก็อาจไม่พร้อม จะเข้ามามีส่วนร่วมแก้ปัญหาชุมชนของตน เพราะไม่มีเวลา ไม่มีความรู้ความสามารถเฉพาะ หรือไม่มีโอกาส ดังนั้น ทางราชการ คือ กรมการพัฒนาชุมชนจึงได้ส่งเสริม และสร้างสรรคชาวบ้านที่มีความพร้อมให้เสียสละอาสาสมัคร เข้ามาช่วยกันแก้ปัญหาชุมชนของตน อาสาสมัครในการพัฒนาชุมชน คือ “อาสาพัฒนาชุมชน” (อช.) จึงถือกำเนิดขึ้นในยุทธจักรการพัฒนาชุมชน

5. แม้ อช. เป็นชาวบ้าน แต่ อช. ก็ต้องทำงานพัฒนาร่วมกับชาวบ้านด้วยตนเอง ในฐานะนักพัฒนา อช. จึงต้องได้รับการฝึกอบรมเรียนรู้การทำงานพัฒนาร่วมกับชาวบ้านผลงานพัฒนาชุมชนจึงจะเกิดขึ้นอย่างเอนกอนันต์ เพราะชาวบ้านตื่นตัวมาร่วมกันพัฒนาหมู่บ้านของตนเอง

6. ในการทำงานร่วมกับชาวบ้านนั้น อช. ต้องยึดหลักการทำงานร่วมกับชาวบ้าน เพื่อให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ดังนั้น อช. จึงต้องรู้บทบาทนักพัฒนาชุมชนของตนอย่างลึกซึ้งแม่นยำ

กระบวนการปฏิบัติงานอาสาพัฒนาชุมชน

คำอธิบาย “กระบวนการปฏิบัติงานอาสาพัฒนาชุมชน”

การปฏิบัติงานอาสาพัฒนาชุมชนของ อช. นั้นมีจุดหมายที่ปัญหาของชาวบ้านเพียงแต่ อช. มีวิธีปฏิบัติงาน 2 ทางด้วยกัน คือ

1. อช. ช่วยพัฒนากรในการทำงานพัฒนาชุมชนร่วมกับชาวบ้าน คือ พัฒนากรเป็นตัวหลักในการคิดสร้างสรรค์ ผลักดันงานพัฒนาหรือการแก้ปัญหาชุมชนให้เกิดขึ้นในหมู่บ้านประชาชน โดยมี อช. เป็นผู้ช่วยเหลือเป็น “พระรอง”

2. อช. เป็นตัวหลักในการคิด ริเริ่ม สร้างสรรค์ ผลักดันงานพัฒนาหรือการแก้ปัญหาชุมชนให้เกิดขึ้นในหมู่บ้านประชาชนด้วยตนเอง อช. จึงเป็น “พระเอก” โดยมีพัฒนากรเป็นผู้ช่วยเหลือสนับสนุนการทำงานของ อช.

สรุปแล้ว อช. เล่นบทบาท “พระ” ทั้ง 2 บท คือ เป็น พระเอก ในการปฏิบัติงานอาสาพัฒนาชุมชน เป็น พระรอง ในการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชน แต่เป็น “พระ” ที่ทำงานโดย ไม่เอาหน้า เพราะยกรางวัลดีตกตาทองให้แก่ประชาชน